

GRAND CURTIUS

TENTOONSTELLING

30.04 > 25.07.2021

La Commune, Parijs 1871. Luik 1886.

PERSDOSSIER

Overzicht

Historische terugblik / 4

150e verjaardag van de Commune van Parijs / 5

Publicaties / 8

Partners en schenkers / 10

Praktische info / 14

Contact / 16

Vive la Commune, illustratie door A. W., uit het werk van Raoul Rigault, *La Commune de Paris : anales de la revolución francesa de 1871*, Barcelona, Casa editorial de José Codina, 1871. Coll. IHOES (Seraing).

Omslag : *La barricade de la place Blanche défendue par des Femmes*, (detailmet verrijkte kleuren), illustrator onbekend, na 1871. Musée Carnavalet/Histoire de Paris – Paris Musées / DR.

De Commune is een volks- en burgerbeweging die tussen 18 maart en 28 mei 1871 over Parijs heerst. 72 dagen lang ontplooit de Commune, die verkozen werd via algemeen kiesrecht, een nieuwe staatsvorm die het volk betreft bij de dagelijkse werking. Een ervaring die op uitzonderlijk gewelddadige manier tot haar einde komt.

In eerste instantie lijkt deze anarchistische periode niet af te stralen op Luik. Toch blijft de Commune van Parijs niet geheel onopgemerkt; de herdenking in 1886 leidt tot rellen in Luik en in Henegouwen, waarop de eerste vorm van sociale wetgeving het levenslicht ziet.

In het kader van de 150^e verjaardag van de Commune van Parijs probeert de tentoonstelling de bevrijdende ideeën van de Commune te belichten, en dit aan de hand van drie thema's: de vrouw, de Commune in beelden en de Luikse gebeurtenissen van 1886.

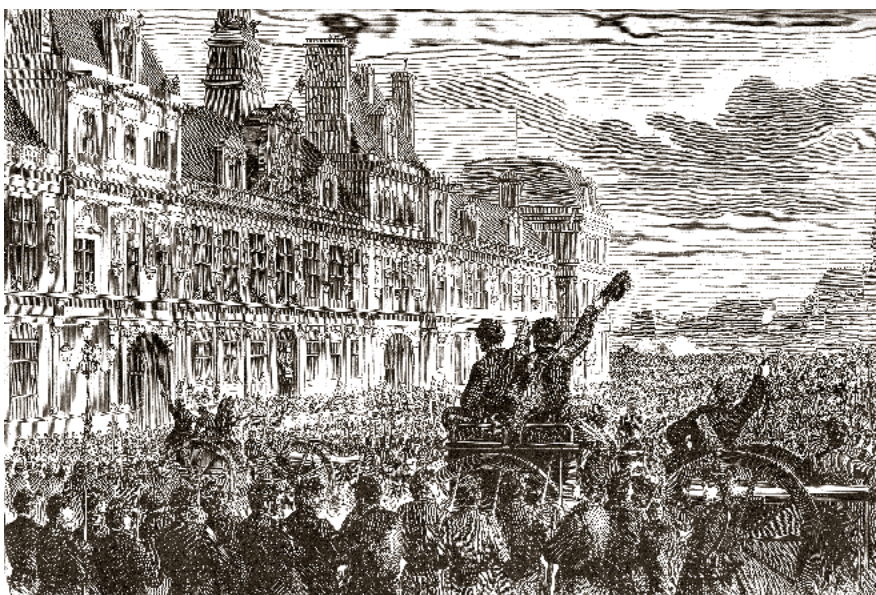
Historische terugblik

De Commune is een volks- en burgerbeweging die tussen 18 maart en 28 mei 1871 over Parijs heerst.

De Commune ontstaat uit de nederlaag van Frankrijk tegen de Pruisen in 1870. In de herfst gaat Parijs gebukt onder een verschrikkelijke bezetting, met bombardementen in de stad, honger en wanhoop. Begin 1871 hebben de Parijzenaren het gevoel verraden te zijn door de capitulerende machthebbers die het Republikeinse ideaal in gevaar brengen.

72 dagen lang ontplooit de **Commune, die verkozen werd via algemeen kiesrecht, een nieuwe staatsvorm die het volk betreft bij de dagelijkse werking.** Tal van maatregelen belanden op tafel of worden ingevoerd, zoals verplicht onderwijs, stemrecht voor vrouwen, de afschaffing van de doodstraf, scheiding van Kerk en Staat, de strijd tegen de werkloosheid, de organisatie van het werk en productie door werknemersorganisaties, de afschaffing van nachtarbeid en tal van andere moderne ideeën. Met de 'semaine sanglante' (bloedige week) van 21 tot 28 mei 1871 komt er een uiterst gewelddadig einde aan deze ervaring.

150 jaar later wordt er wereldwijd nog altijd hevige strijd gevoerd voor deze idealen. Alle linkse, anarchistische, communistische, sociale en andere politieke bewegingen kennen hun oorsprong in de gebeurtenissen van 1871. In eerste instantie lijkt deze anarchistische periode niet af te stralen op Luik. Toch gaat de Commune van Parijs niet geheel onopgemerkt voorbij ; **de herdenking in 1886 leidt tot rellen in Luik** en in Henegouwen, waarop de eerste vorm van sociale wetgeving het levenslicht ziet.

Paris. Proclamation de la Commune sur la place de l'Hôtel-de-Ville par les membres du Comité central de la garde nationale, ets door Alméde[e] Daude[nardeen Aluguste] Lamy, extract uit dekrant Le Monde illustré, 8 april 1871. Coll. IHOES (Seraing).

150e verjaardag van de Commune van Parijs

In het kader van de 150e verjaardag van de Commune van Parijs wil de tentoonstelling veel meer bieden dan een gewone historische reconstructie van de feiten, en dit aan de hand van unieke collecties van foto's, archiefdocumenten en historische voorwerpen. Ze wil de bevrijdende ideeën van de Commune belichten, vertrekkende van drie thema's: de vrouw, de Commune in beelden en de Luikse gebeurtenissen van 1886.

De Communardes

De vaak onderschatte rol van de vrouw wordt aangetoond met een reeks portretten van de hedendaagse kunstenaar Eddie Panier (1959). Deze tekeningen, getiteld *Les Amarelles*, vormen interpretaties van foto's van Ernest Eugène Appert (1831-1890) en eren en benadrukken de rol van de vrouwen in 1871.

Deze vrouwen kregen achteraf geen erkenning, en ook zijn ze niet aanwezig op gedenkplaatsen, zelfs niet op de Mur des Fédérés aan de begraafplaats Père-Lachaise in Parijs. Toch kan de rol van de Commune op de vrouwenbeweging moeilijk onderschat worden; het was namelijk deze beweging die pleitte voor het vrouwenstemrecht en voor de nood aan algemeen onderwijs.

Eddie Panier, reeks *Les Amarelles*,
potlood op papier, 50 x 65 cm,
2008 – 2018.
Courtesy De Queeste Art.

Louise Michel

Célestine Felix

De Commune in beelden

Parijse Commune wordt gedocumenteerd door heel wat afbeeldingen. De **uitgevaardigde verboden en de institutionele censuur** volgend op deze revolutionaire periode bepalen de manier waarop de gemaakte en overgebleven beelden en weergaves geïnterpreteerd werden. Geen enkele revolutie heeft zo'n complexe verhouding met haar beelden en weergaves als de Commune van Parijs.

De Commune is een van de eerste massaal gefotografeerde gebeurtenissen uit de Franse geschiedenis. De talrijke clichés geven een heel ander beeld van de gebeurtenissen dan de veel partijdigere tekeningen en etsen van die tijd. Bovendien blijft een groot deel van ons beeld van de Commune onbekend door de technische beperkingen. **Het zal trouwens de eerste keer zijn dat het openbaar gezag zich om juridische doeleinden van foto's bedient.** Deze sectie van de tentoonstelling wordt onder andere geïllustreerd door foto's en documenten uit de enorme collectie van Jessy en Ronny Van de Velde uit Antwerpen. Verder toont men karikaturen, affiches en documenten die de gebeurtenissen van 1871 beschrijven.

*Barricade de la chaussée Ménilmontant
et rue Oberkampf, maart-mei 1871,*

albumvorm

Coll. Jessy et Ronny Van de Velde, Antwerpen.

Rue de Rivoli, 1871

Anoniem

albumvorm

Coll. Jessy et Ronny Van de Velde, Antwerpen.

Liège 1886

De bloedige onderdrukking van de Commune kan niet verhinderen dat de arbeiders sociale bewegingen in Europa een nieuwe impuls kennen. De mythe van de Commune wordt een inspiratiebron, onder meer dankzij de schriftelijke getuigenissen van Arthur Arnould (1833-1895), Prosper-Olivier Lissagaray (1838- 1901), Louise Michel (1830-1905) en andere figuren die de revolutionaire ideeën verspreiden. Niet de overwinnaars, maar de verliezers schreven de geschiedenis. Dit brengt ons bij het derde deel van de tentoonstelling, dat de gebeurtenissen in Luik en in Henegouwen van 1886 belicht.

À Liège, La Place du Théâtre le 18 mars, ets naar de tekening van Marc Aurèle, extract uit de krant *Le Monde illustré*, nr. 1515, 10 april 1886. IHOES Coll. C. Ballairgeon.

Incendie et pillage de la verrerie et du château de M. Eug. Baudoux. La verrerie Baudoux après l'incendie – Le four à couleurs. Zwart-witfoto's uit een boek van 71 pagina's, 18,5 x 27,5 cm. ©Musée de la Photographie à Charleroi. Archieven Yvan Cancelier.

Publicaties

LiègeMusées | Expos

Het begeleidende boekje van de tentoonstelling kwam tot stand in samenwerking met : • Fonds patrimoniaux van de stad Luik • IHOES, Seraing • CARCoB, Brussel • De Queeste Art, Poperinge.

In samenwerking met : • Instituut Emile Vandervelde, Brussel • ULiège/FNRS • UNamur/FNRS • Collectie Jessy en Ronny Van de Velde, Antwerpen • Musée de la Photographie, Charleroi • Groep Vive la Commune ! Vive la Sociale ! en bijdrage van : Musée Carnavalet/Histoire de Paris - Paris Musées.

48 rijk geïllustreerde pagina's belichten de historische feiten, de erfenis van de Commune en de schok van 1886 in Luik, de mythe van de Pétroleuse en de manier waarop strips zich de Commune hebben eigengemaakt.

Verkrijgbaar in de shop van Grand Curtius - PAF : € 2

Catalogus van de collectie Jessy en Ronny Van de Velde

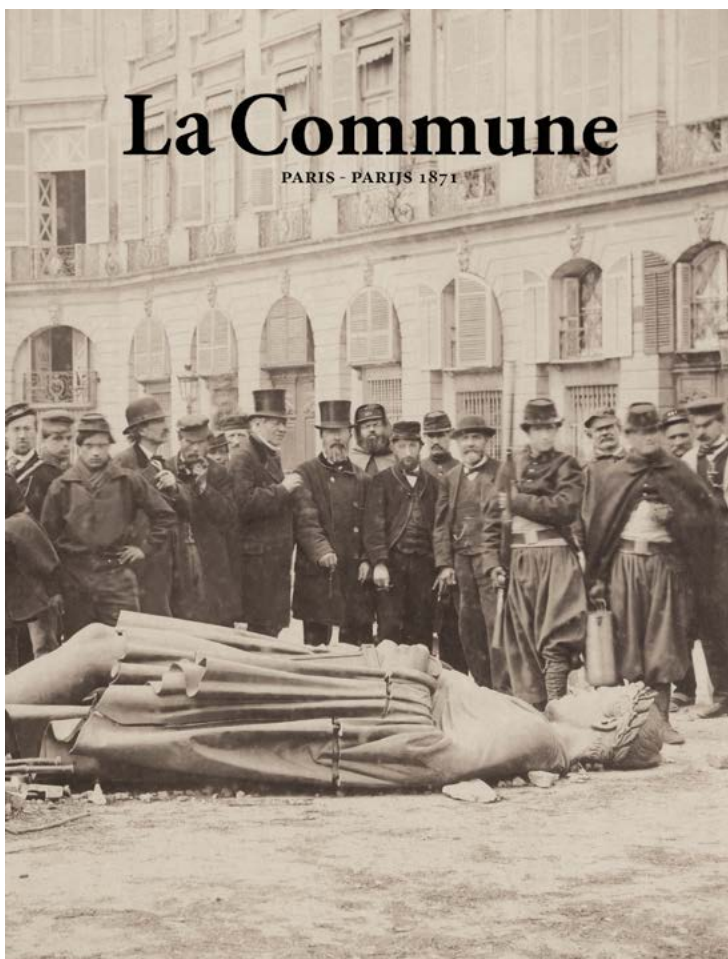
Jessy Van de Velde (dir.), *La Commune Paris – Parijs 1871*, Cahiers du Rossaert (Ronny Van de Velde nv) en LUDION, Gent, 2021, 224 p.

Samen met de tentoonstelling in het museum Grand Curtius verschijnt er een rijk geïllustreerde catalogus uit de collectie van Jessy en Ronny Van de Velde.

Xavier Canonne, directeur van het Musée de la Photographie te Charleroi verzorgt het voorwoord van het werk vanuit een historische benadering en brengt gedetailleerd verslag van het slagveld en de barricades die de inwoners van de Lichtstad opwierpen.

Theun Vonckx, commissaris van de tentoonstelling, benadrukt de rol van de vrouwen. Zijn artikel verwijst tevens naar de rol van een aantal Antwerpse communards en de publicatie van de Brusselse uitgever Henry Kistemaeckers.

Verkrijgbaar in de shop van Grand Curtius – PAF : € 40.

Partners en schenkers

La Commune. Paris 1871. Liège 1886., te ontdekken in Grand Curtius. Een initiatief van Musées de la Ville de Liège en zijn partners :

Les Musées de la Ville de Liège - Le Grand Curtius

Les Musées de la Ville de Liège bestaat uit Grand Curtius, La Boverie, le Musée du Luminaire (Mulum), le Musée Grétry, le Musée d'Ansembourg (momenteel in renovatie), en Les Fonds patrimoniaux.

Le Grand Curtius is een museum voor kunst en geschiedenis met ruim 5.000 m² aan collecties, onderverdeeld in vijf afdelingen: Archeologie, Religieuze en Maaslandse kunst, Wapens , Glas en Decoratieve kunst. Uitzonderlijke architecturale locaties, waaronder het Palais Curtius (16e eeuw) met zijn wereldwijd erkende wapencollectie, tonen ruim 500.000 jaar geschiedenis van Luik.

Het gemeenschapsmuseum Grand Curtius ligt midden in Luik en verbindt verleden en toekomst met elkaar, gaande van de prehistorie tot meer hedendaagse producties. Dit blijkt ook uit het programma van de tijdelijke tentoonstellingen en het partnerbeleid.

Een logische samenwerking : 'de Vurige Stede' Luik kent een rijk industrieel verleden en vormde meer dan eens het decor van grote sociale strijdtaferelen in België. Het Grand Curtius-museum belicht deze al te vaak onderbelichte historische gebeurtenis en de impact ervan op onze regio..

www.grandcurtius.be

Partners

Galerie De Queeste Art (Poperinge)

Theun Vonckx

Commissaris van de tentoonstelling

Archivist, curator van galerij De Queeste Art (Poperinge)..

www.dequeeste-art.be

L'Institut d'histoire ouvrière, économique et sociale (IHOES)

Het IHOES is een centrum voor privéarchieven en een permanent erkend opleidingscentrum van de Franstalige Gemeenschap. Aan de hand van allerlei documenten beschermt het IHOES alle facetten van de arbeidersgeschiedenis en hun emancipatiestrijd. Daarnaast houdt het dit uitzonderlijke historische erfgoed in stand en belicht het dit erfgoed via een reeks evenementen (tentoonstellingen, lezingen,...), analyses en studies.

www.ihoes.be

Het Centre des Archives du communisme en Belgique (CarCoB)

Het CARCoB is een door de Franstalige Gemeenschap erkend centrum voor privéarchieven. Het verzamelt collecties archieven, boeken en brochures, foto's, affiches, tijdschriften en films rond de arbeidersbeweging in België en stelt deze ter beschikking aan het brede publiek. Het gaat daarbij vooral om documenten van de Kommunistische Partij en daaraan verbonden organisaties. Daarnaast bevat het een rijke historische documentatie over vredesbewegingen en internationale solidariteitsorganisaties en organisaties tegen kolonialisme en de apartheid.

www.carcob.eu

Schenkers

Instituut Emile Vandervelde (IEV)

Het IEV is de opvolger van het Institut National d'Histoire sociale uit 1937 en nam in 1946 de activiteiten van deze laatste over. De bibliotheek en de archieven zijn sinds 1995 door de Franstalige Gemeenschap erkend als privé-archieffcentrum en verzamelen, bewaren en inventariseren de archieven van de Brusselse en Waalse socialistische beweging en zetten deze in de kijker.

www.iev.be

Musée de la Photographie

Het Musée de la Photographie in Charleroi is een hedendaags kunstencentrum van de Franstalige Gemeenschap. Het ligt in een oud kloostergebouw in Mont-sur-Marchienne en is vandaag een van de grootste en belangrijkste fotomusea van Europa.

www.museephoto.be

Collection Jessy et Ronny Van de Velde

Jessy Van de Velde verzamelt al jarenlang foto's, publicaties, brieven en andere specifieke documenten uit de tijd van de Commune van Parijs van 1871. Toen haar echtgenoot, de galerist Ronny Van de Velde, in Frankrijk was voor boekenbeurzen en kunstbeurzen, schuimde Jessy winkels af met oude gespecialiseerde boeken en magazines. Geleidelijk aan ontdekte ze tal van documenten over de Parijse opstanden. Met de jaren werd deze interesse alleen maar groter en groeide ze uit tot een ware passie.

www.ronnyvandevelde.com

ARTE

www.arte.tv/fr/

arte

la Bibliothèque nationale de France BnF

{BnF

Dankwoord

Dankwoord aan de heer Julien Dohet voor het lenen van documenten uit zijn collectie en voor zijn bereidheid om deze ter beschikking te stellen voor deze tentoonstelling.

Informations pratiques

Exposition

La Commune, Parijs 1871. Luik 1886..

Vrij toegankelijk

Van 30 april 2021 tot en met 25 juli 2021

Grand Curtius

Palais Curtius Féronstrée, 136 – 4000 Luik

Van maandag t.e.m. zondag: 10 > 18 u, dinsdag gesloten

Toegang tot permanente collecties van Grand Curtius

Volwassenen : 9 euro

Senioren, groepen, werkzoekenden: : 5 euro

Article 27 : 1,25 euro

Gratis toegang: :

-onder de 26 jaar

-eigenaars van MuseumPassMusée

-1er zondag van de maand

RESERVATIE & MONDMASKER VERPLICHT

Reserveren voor de tentoonstelling en/of voor de permanente collecties zijn verplicht om het museum te kunnen betreden.

Reserveren kan op 2 manieren :

1) online reserveren (bij voorkeur)

<https://reservation-fr.visitezliege.be/le-grand-curtius-collections-permanentes-covid19.html>

Opvolging door het Office du Tourisme ;

2) telefonisch (04/221 92 21)

Van 1/10 t.e.m. 31/5 : van maandag t.e.m. zaterdag tussen 9 en 17u en zondag tussen 9 en 16 u. Van 1/6 t.e.m. 30/9: van maandag t.e.m. zondag tussen 9 en 17 u.

Toegang tot het museum is enkel mogelijk na voorafgaande reservatie. Ook kinderrendie met hun ouders meekomen moeten worden ingeschreven !

Eigenaars van de **museumPASSmusée** en jongeren onder de 26 jaar die recht hebben op gratis toegang tot de permanente collecties van het museum, moeten hun bezoek verplicht telefonisch boeken.

De gratis toegang tot de permanente collecties op de 1e zondag van de maand blijft van kracht : reserveer uw bezoek volgens een van beide methodes!! Bij voorkeur reserveert u rechtstreeks via volgende link <https://reservation-fr.vi-sitezliege.be/le-grand-curtius-collections-permanentes-covid19-gratuite-premier-dimanche-du-mois.html>

TER PLAATSE

- Het dragen van een mondkapje is verplicht zodra u het museumgebouw betreedt.
- De vestiaire en de kluisjes zijn nog steeds gesloten. We vragen om zo weinig mogelijk spullen mee te nemen: grote zakken en trolleykoffers worden geweigerd; handtassen en rugzakken zijn wel toegelaten.
- Enkel elektronische betalingen zijn toegestaan.
- Bezoekers kunnen gebruikmaken van de handgel aan het onthaal van het museum.
- De toiletten en andere gevoelige plaatsen zoals deurgrepen worden regelmatig schoongemaakt.
- Het aantal toegelaten bezoekers wordt bepaald op basis van de richtlijnen van de veiligheidsraad en van de ICOM. Deze houden eveneens rekening met het speciale protocol van de FWB voor musea.

De bezoeken zijn enkel bestemd voor individuele personen of gezinnen. Groepsbezoeken en activiteiten zijn op dit moment niet mogelijk.

De shop van het museum blijft open.

De cafetaria (Le Bistro du Musée by MadCafé) is tot nader order gesloten..

Deze praktische info is onderhevig aan de evolutie van de gezondheidsomstandigheden voor musea en kunnen dus wijzigen. Aarzel niet om de aanpassingen te volgen op de website van Grand Curtius..

www.grandcurtius.be

Contact

Marie Remacle
Projectleider
Kunsthistorica
Musée de la Ville de Liège
+32 (0)4 221 68 23 - +32 (0)484 598 691
marie.remacle@liege.be

Sandrine Loriaux
Hoofd communicatie Grand Curtius
Musée de la Ville de Liège
+32 (0)475 81 74 59
sandrine.loriaux@liege.be

Jean Pierre Hupkens
Schepen voor Cultuur
en Toerisme van de stad Luik
Féronstrée 92 - 4000 Luik
+32 (0)4 221 92 44
echevin.hupkens@liege.be

